

Tisztelt Közönség, kedves vendégek, szeretett jelenlévő csángó barátaink!

Szépen felcseperedett az immár 13 éves Csángó Bál. Töretlen az érdeklődés és törtetlen a szervezőkészség. Mindez a legjobb bizonyítéka annak, hogy a civil kezdeményezések falakat törhetnek át, és szívósabbnak, töretlenebbnek bizonyulnak, mint megannyi politikai kezdeményezés. Noha, mára már azt is megértük, hogy van Európa Tanácsi határozat a csángó kultúra védelmében, vannak Európa parlamenti beadványok és felszólalások a csángók anyanyelvtanulása érdekében, megértük, hogy magyar és román közjogi méltóságok Csángóföldön találkoztak, vatikáni papír van arról, hogy támogatni kell a magyar misézést.

Mégis a civil összefogás, az embertől emberig tartó kapcsolat az, ami átvinni látszik a csángókat a túlsó partra: Kallós Zoltán, Tánczos Vilmos, vagy Diószegi László, akik a saját, embertől emberig érő eszközeikkel eldöntötték, hogy nem hagyják a csángó magyar kultúrát elveszni és átmenekítik azt a túlsó partra, haladva Bartók, vagy Domokos Pál Péter nyomdokain. Külön megliszteltetésnek veszem, hogy körünkben köszönthetem Kallós Zoli bácsit ma este.

Az emberekről kell itt ma szó eszen, akik az archaikus kultúra veszendő elemein túl, a mai csángó embereket, gyerekeket szeretnék átvinni a túlsó partra. Akik önkéntesen, vállalva nyers, kemény sokszor lélektelen mindennapokat, hatósági zaklatást és templomi kiátkozást – nevelik, magyar szóra, az édes anyanyelv hívó, és őrző- védő szavára tanítják a csángó nebulókat.

Azokat, akik, ahogy majd húsz esztendeje Salamon Antal kósteleki plébános írta Ioan Robu bukaresti érseknek „Moldvában, de nem az iskolában, hanem az anyánktól tanultunk meg magyarul. Amit az iskolában tanultunk, az nem a magyar nyelv volt, hanem a nemzeti hovatartozásunk tudata: tudatosodott bennünk, hogy otthon magyarul beszélünk. Ezt nem külön tantárgyból tudtuk meg, hanem felhalmozódott tapasztalatainkból.”

Az összefogásról, a szolidaritásról kell ma este itt beszéljünk, az emberekről, Önökről a közönség soraiban, akik anyagilag, , szervezésben segítik, és szellemét táplálják a moldvai és gyimesi csángó magyarság megmaradásának. Ahogy Csaba testvér mondja, " fényre hajlik az ember, ezért csak a szolidaritással lehet sikerre vinni a csángó magyar oktatás ügyét" A minap olvasva Major Emőke kemény sorait a csángóföldi keserű mindennapi küzdelméről – Csaba testvér szavai jutnak eszembe a csángó magyar iskolaközpont végeláthatatlannak tűnő harcában: „Álmainkat nem adtuk fel csak beláttuk, hogy sokkal hosszabb ideig fog tartani azoknak a valóra váltása".

Az álmokat, a kitartást nem adhatjuk fel, ameddig egyetlen egy csángó magyar is létezik még, egyetlen gyerekecske él, aki megkérdi még, hát őt ki viszi át a túlsó partra? Tagja annak a zárt kis csángó univerzumnak, amelyik naponta ütközik az ortodox, a leginkább román nyelvű római katolikus és az archaikus magyar műveltség között. Felemás időnkívülségben élőkről van szó, akikben egyesek egy magyar népcsoport végóráit látják. Én mégis mást látok és láttatnék:

Kicsiny közösségeket, akiknek ki kell óvakodniuk eddigi védekező, kívülről alaposan megtámasztott elszigeteltségükből, akik esetlen , tétova lépéseket tesznek a közösségi modernizáció és a jólét útján, s közben őrizniük kellene középkori eredetű azonosság tudatukat – amelyik a mindennapi tapasztalatra épül s nem akar tudni a XIX. századi, oly sok áldozattal járó polgári nemzetfogalomról. Felismerésről szól az én olvasatomban a csángók holnapja arról, hogy a tradíciót és a modernitást valahogy összhangba kell hozni.

Innen nézve a csángó kultúra, az archaikus beszélt magyar nyelv kihalt igealakjaival az, ami átmentésre szorul, **onnán** egész generációk jövőképe, anyanyelvestül, identitásostul vár segítséget. Legtöbbször ösztönösen, legkevésbé sem tudatosan. Mert nem csupán a belső hagyományvesztés fenyegeti a talán még meg sem született generációkat ott a végeken, hanem az a láthatatlan határ,

ami ott húzódik közelükben, házaik és ágyaik között, kultúrák, szemléletmódok, vallási indulatok között. S ez a határ mozog.

Ami megtartó erő ebben a kemény életformában még ideg óráig, az a szülőföld. Ahogy a klézsei Nyisztor Mihály mondta „A szülőföld több mint a nemzetiség, a hovatartozás, több mint minden. Amikor hívtak, költözzek ki Magyarországra, rádöbbszem, ott is csak **csángó**, idegen lennék: a szülőföldet nem tudom magammal vinni.”

„Olyan a mi életünk, hogy nemcsak az ember, de az Isten is csudálkozik rajta” – meséli egy hidegségi öregasszony.

Ennek a kemény életnek az érdekében kell nekünk összefogni, így is, a tizenharmadik Csángó Bál formájában is, archaikus énekekkel, autentikus dallamokkal, zenével és tánccal mert hiszen „nincs oly erő, mely útjába áll hótiszta szavaknak és ne engedné, hogy kezet nyújtson, ha kell, magyar a magyarnak.” (Wass Albert)

Kedves meghívott csángóföldi előadók, szeretett Kallós Zoli bácsink, és Önök mindnyájan a közösség soraiban – köszönjük, hogy eljöhettünk, itt lehetünk, köszönjük, hogy eljöttek és velünk tartanak- jó szórakozást, a tizennegyedik csángó bálig feledhetetlen bált kívánok, egy a Csángóföldön, az esztenán nyugalomra készülő csángó családfő esti imájával:

Adjon Isten jó estét, hadd virradjon meg esmégl!”

*a beszédben felbukkanó idézetek Margittai Gábor: Külső Magyarok c. könyvéből származnak